

تاریخ:	فرم درخواست پیشنهادیه (RFP) برای طرح مطالعاتی کوتاهمدت یا پژوهشی	 سازمان برنامه و بودجه موسسه عالی آموزش و پژوهش مدیریت و برنامه‌ریزی
پیوست:		
کد مستند:		
شماره برگه: ۱ از ۶		

نیازمندی‌های درخواست پیشنهادیه برای طرح مطالعاتی کوتاهمدت یا پژوهشی (Request For Proposal)

تغییرات بهره‌وری کل عوامل تولید در بخش‌های مختلف اقتصاد ایران

کارفرما: موسسه عالی آموزش و پژوهش مدیریت و برنامه‌ریزی

تاریخ تحویل RFP: ۱۴۰۲/۳/۲۳ تاریخ نهایی‌سازی RFP: تیر ۱۴۰۲

۱- بیان مساله و اهمیت آن

رشد اقتصادی هدف، در لایحه برنامه پنج‌ساله هفتم توسعه سالانه ۸ درصد تعیین شده است. طبق همین سند، ۳۵ درصد از این رشد باید از محل رشد بهره‌وری کل عوامل تولید تامین شود. به این ترتیب، نرخ رشد بهره‌وری کل عوامل تولید طی برنامه پنج‌ساله هفتم توسعه ۲/۸ درصد در سال هدف‌گذاری شده است. اگر کشور چین را به عنوان یک استثنا کنار بگذاریم^۱ عموماً نرخ رشد بهره‌وری کل عوامل تولید در کشورهای مختلف از ۲ درصد در سال فراتر نمی‌رود. به این ترتیب دستیابی به نرخ رشد ۲/۸ درصد سالانه، آن هم به مدت ۵ سال، عملکرد خیره‌کننده‌ای از نظر بین‌المللی خواهد بود. لازمه رسیدن به این هدف برنامه‌ریزی مناسب برای تدوین سیاست‌های مناسب اقتصادی است. برنامه‌ریزی در این راستا مستلزم شناخت وضعیت اخیر نرخ رشد بهره‌وری کل عوامل تولید در کل اقتصاد ایران و در بخش‌های اقتصادی است. سیاست‌گذاری برای تسریع رشد بهره‌وری در بخش‌هایی که رشد کندتری دارند، می‌تواند در نهایت به رشد سریع‌تر بهره‌وری کل عوامل تولید در اقتصاد ایران منجر شود.

عموماً در اقتصادهای در حال توسعه، فاصله بهره‌وری از بهره‌وری کشورهای توسعه‌یافته در بخش‌های صنعتی کمتر و در بخش‌های کشاورزی و منابع طبیعی بیشتر است. همین نکته باعث می‌شود بخش زیادی از جمعیت کشورهای در حال توسعه در بخش‌های کشاورزی اشتغال داشته باشند و تولیدات صنعتی در این کشورها، در مقایسه با اقتصادهای توسعه‌یافته، سهم نسبتاً کمتری را به خود اختصاص دهند. همین نکته می‌تواند نشانه‌ای بر دوام نرخ رشد پایین بهره‌وری در بخش‌هایی مثل کشاورزی در اقتصادهای در حال توسعه باشد. در اقتصاد ایران نیز به دست آوردن نرخ رشد بهره‌وری کل عوامل تولید به تفکیک بخش‌های کشاورزی، صنعتی و خدمات می‌تواند برای سیاست‌گذاری در جهت بهبود سریع‌تر بهره‌وری در بخش‌هایی که رشد کندتری دارند، موثر باشد.

^۱ رشد بهره‌وری کل عوامل تولید در این کشور در طول سه دهه و در فاصله سال‌های ۱۹۷۸ تا ۲۰۰۹ بیش از ۴ درصد بوده است.

تاریخ:	فرم درخواست پیشنهادیه (RFP) برای طرح مطالعاتی کوتاه مدت یا پژوهشی	 سازمان برنامه و بودجه موسسه عالی آموزش و پژوهش مدیریت و برنامه ریزی
پیوست:		
کد مستند:		
شماره برگه: ۲ از ۶		

۲- عنوان مطالعات و پژوهش های پیشین مرتبط با موضوع، دربرگیرنده: طرح، کتاب، پایان نامه، مقاله و ... در پایان فایل آمده است.

۳- هدف های کلی پژوهش

تخمین نرخ رشد بهره‌وری کل عوامل تولید در اقتصاد ایران از دهه ۱۳۸۰
 تخمین نرخ رشد بهره‌وری کل عوامل تولید به تفکیک بخش های ده گانه اقتصاد ایران - کشاورزی، نفت و گاز، معدن، صنعت، آب و برق و گاز، ساختمان، حمل و نقل، ارتباطات، مستغلات، سایر خدمات - از دهه ۱۳۸۰

۴- برون دادها (تحویل دادنی ها)^۲

- گزارش ۱- مرور ادبیات حسابداری رشد و تخمین تابع تولید
- گزارش ۲- تخمین کشش عوامل تولید، نیروی کار و سرمایه، به تفکیک بخش های مختلف اقتصادی
- گزارش ۳- تخمین رشد بهره‌وری کل عوامل تولید برای اقتصاد ایران و تفکیک بخش های ده گانه اقتصادی

^۲ Deliverables

تاریخ:	فرم درخواست پیشنهادیه (RFP) برای طرح مطالعاتی کوتاه مدت یا پژوهشی	 سازمان برنامه و بودجه موسسه عالی آموزش و پژوهش مدیریت و برنامه ریزی
پیوست:		
کد مستند:		
شماره برگه: ۳ از ۶		

توجه: برون دادهای شکلی یکسان (به جز موارد بالا) برای همه RFPها عبارتند از:

- ۱- چکیده گزارش مدیریتی (الزامی)؛
- ۲- توصیه (یادداشت) سیاستی (الزامی)؛
- ۳- آرایه سخنرانی (الزامی)؛
- دوره یا کارگاه آموزشی- پژوهشی کوتاه مدت (به اختیار بخش آموزش موسسه)؛
- مقاله (به اختیار مدیر طرح و با ضرورت اذعان به پشتیبانی مالی موسسه)؛
- کتاب (به اختیار بخش پژوهش موسسه و قابل تفویض به مدیر طرح).

۵- قلمرو (محدوده زمانی و مکانی)

پژوهش مورد نظر متکی بر اطلاعات حسابهای ملی ایران و جداول داده- ستانده اقتصاد ایران است. از آن جا که در تخمین بهره‌وری کل عوامل تولید، اطلاعات مربوط به موجودی سرمایه، ساعات کار، تولید ناخالص داخلی به تفکیک بخش‌های اقتصادی از یک سو و ساختار هزینه‌ای بخش‌های اقتصادی از سوی دیگر مورد نیاز است قلمرو زمانی پژوهش به فاصله سال‌های ۱۳۸۴ به بعد محدود می‌شود.

۶- پرسش‌های اصلی پژوهش

روند رشد بهره‌وری کل عوامل تولید در اقتصاد ایران در طول دو دهه اخیر چگونه است؟
بهره‌وری کل عوامل تولید بخش غیرنفتی در سال‌های گذشته چه روندی را طی کرده است؟
کدام بخش‌های اقتصاد ایران نرخ رشد بهره‌وری کل عوامل تولید کمتر و کدام بخش‌های نرخ رشد بالاتری را تجربه کرده‌اند؟
تغییرات ظرفیت تولید چه سهمی از تغییرات بهره‌وری کل عوامل تولید بخش‌های مختلف و کل اقتصاد را توضیح می‌دهد؟

۷- روش‌شناسی پیشنهادی پژوهش

روش پیشنهادی برای تخمین رشد بهره‌وری کل عوامل تولید روش حسابداری رشد است. این روش می‌تواند تغییرات نرخ رشد بهره‌وری کل عوامل تولید را به تفکیک سال‌های مختلف محاسبه کند. در این روش دو گام اساسی وجود دارد. در گام اول لازم است کشش تولید کل یا تولید بخش‌ها نسبت به عوامل تولید تخمین زده شود. در این قسمت از روش پیشنهادی بقایای و فارهی (۲۰۲۰) و والرث (۲۰۲۱) برای تخمین کشش سرمایه و نیروی کار استفاده می‌شود. در گام دوم حسابداری رشد با استفاده از اطلاعات تولید، موجودی سرمایه و ساعات کار بخش‌ها و کل اقتصاد انجام می‌شود. در نهایت، نتایج این گام برای استخراج روندهای زمانی تحلیل می‌گردد.

تاریخ:	فرم درخواست پیشنهادیه (RFP) برای طرح مطالعاتی کوتاه مدت یا پژوهشی	 <p>سازمان برنامه و بودجه موسسه عالی آموزش و پژوهش مدیریت و برنامه ریزی</p>
پیوست:		
کد مستند:		
شماره برگه: ۴ از ۶		

برای تفکیک تاثیر تغییرات در ظرفیت تولید بخش های اقتصادی بر تغییرات بهره وری کل عوامل تولید از روش باسو و همکاران (۲۰۰۶) می توان استفاده کرد. در این روش تغییرات در ساعات اشتغال شاخصی همسو با تغییرات در ظرفیت تولید بخش ها در نظر گرفته می شود. یک رگرسیون می تواند تاثیر تغییرات ظرفیت را از تغییرات بهره وری کل عوامل تفکیک کند.

۸- **گام های اصلی شرح خدمات و برنامه زمانی انجام پژوهش و ارایه گزارش های تخصصی بند ۴ بالا**

- ادبیات و پیشینه موضوع
- معرفی و مقایسه روش های مختلف برای تخمین کشش عوامل تولید و بهره وری کل عوامل تولید
- محاسبه کشش ها به تفکیک بخش های اقتصادی و کل اقتصاد ایران
- حسابداری رشد اقتصاد ایران و بخش های ده گانه
- تفسیر نتایج و نتیجه گیری

۹- **مدت تخمینی انجام طرح**

مدت زمان تخمینی تدوین و اجرای طرح ۱۲ ماه است.

۱۰- **برآورد اولیه و تقریبی هزینه (بودجه) پژوهش**

تاریخ:	فرم درخواست پیشنهادیه (RFP) برای طرح مطالعاتی کوتاه مدت یا پژوهشی	 سازمان برنامه و بودجه موسسه عالی آموزش و پژوهش مدیریت و برنامه ریزی
پیوست:		
کد مستند:		
شماره برگه: ۵ از ۶		

منابع علمی مربوط به اولویت پژوهشی: تغییرات بهره‌وری کل عوامل تولید در بخش‌های مختلف اقتصاد ایران				
ردیف	عناوین مرتبط	پدیدآور	نوع منبع	سال نشر
۱	سری‌های زمانی حساب‌های ملی سالانه (https://amar.org.ir/hesabmelli)	مرکز آمار ایران	نشریه	سالانه
۲	سری‌های زمانی جداول داده- ستانده https://www.amar.org.ir/5608761# داده‌ها- و-اطلاعات-آماري/حساب- های-ملی-و-منطقه ای/جدول-داده-و-ستانده			
۳	تجزیه منابع رشد بهره‌وری کل عوامل تولید در اقتصاد ایران	اسفندیار جهانگرد	مقاله	۱۳۹۸
۴	سنجش رشد بهره‌وری کل عوامل تولید در دوره ۱۳۸۰-۱۳۹۰	سحر زارع جونتقانی		
۵	محاسبه بهره‌وری کل عوامل تولید در اقتصاد ایران	علی حسین استاذزاد		
۶	رشد بهره‌وری کل عوامل تولید در بخش‌های مهم اقتصاد ایران طی برنامه‌های اول، دوم و سوم توسعه	سمیه امیر تیموری	مقاله	۱۳۸۹
۷	اندازه‌گیری و تحلیل عوامل مؤثر بر رشد بهره‌وری کل عوامل در اقتصاد ایران با استفاده از روش باقیمانده سولو	حمیدرضا ناییبی		
۸	عوامل مؤثر بر ارتقای بهره‌وری کل عوامل تولید در ایران	اکبر کیمیجانی		
۹	بررسی بهره‌وری بخش‌های مختلف اقتصادی در استان‌های کشور	محسن ابراهیمی		
۱۰	اندازه‌گیری بهره‌وری عوامل تولید بخش‌های اقتصادی کشور به روش تحلیل پوششی داده‌ها (DEA)	عزت‌اله عباسیان	مقاله	۱۳۸۶
۱۱	مقایسه رشد بهره‌وری کل عوامل تولید بخش‌های اقتصادی ایران	مرتضی تهامی‌پور		
۱۲	بررسی بهره‌وری کل عوامل تولید در شرایط تحریم‌های اقتصادی	عبدالکریم حسین‌پور	مقاله	۱۳۹۶
۱۳	رشد بهره‌وری کل عوامل تولید، پیشرفت تکنولوژیکی، تغییرات کارایی: شواهد تجربی از صنایع تولیدی ایران	سعید عیسی‌زاده		
۱۴	بررسی عوامل مؤثر بر بهره‌وری کل عوامل تولید FTP در اقتصاد ایران	منیره دیزجی		
۱۵	برآورد و تجزیه رشد بهره‌وری کل عوامل تولید در ایران	یاسر مهری کارنامی		
۱۶	تحلیل اثرات عوامل نهادی بر رشد بهره‌وری کل عوامل در اقتصاد ایران با استفاده از مدل فضا حالت	ابراهیم رضایی	مقاله	۱۳۹۰
۱۷	بررسی رابطه علی رشد بهره‌وری کل عوامل تولید و رشد اقتصادی (مطالعه موردی بخش بازرگانی)	جواد رضایی		
۱۸	بررسی بهره‌وری کل عوامل در ایران در چارچوب حسابداری رشد (۱۳۸۷-۱۳۴۵)	داود بهبودی		
۱۹	بررسی عوامل تعیین‌کننده بهره‌وری کل عوامل اقتصادی در ایران	ابوالفضل شاه‌آبادی	مقاله	۱۳۸۲
۲۰	نقش بهره‌وری کل عوامل تولید در رشد و توسعه اقتصادی	جعفر عسگری	مقاله	۱۳۸۳

تاریخ:	فرم درخواست پیشنهادیه (RFP) برای طرح مطالعاتی کوتاه مدت یا پژوهشی	 سازمان برنامه و بودجه موسسه عالی آموزش و پژوهش مدیریت و برنامه ریزی
پیوست:		
کد مستند:		
شماره برگه: ۶ از ۶		

منابع علمی مربوط به اولویت پژوهشی: تغییرات بهره‌وری کل عوامل تولید در بخش‌های مختلف اقتصاد ایران				
ردیف	عناوین مرتبط	پدیدآور	نوع منبع	سال نشر
۲۱	بررسی نقش بهره‌وری کل عوامل تولید در رشد تولیدات بخش‌های عمده اقتصادی ایران	محسن مهرآرا	مقاله	۱۳۸۸
۲۲	نقش بهره‌وری کل عوامل تولید در رشد اقتصادی ایران جهت دستیابی به اهداف چشم‌انداز ۱۴۰۴ (مقایسه با کشورهای منتخب)	حسین میرزایی		
۲۳	پیش‌بینی بهره‌وری کل عوامل تولید در اقتصاد ایران	منیژه دیزجی	مقاله	۱۳۹۷
۲۴	اندازه‌گیری بهره‌وری بخشی در اقتصاد ایران	بهنام صفایی اصل		
۲۵	بررسی عملکرد بهره‌وری در رشد اقتصادی ایران و برخی کشورهای عضو سازمان بهره‌وری آسیایی	محمد نصراله‌نیا	مقاله	۱۳۹۳
۲۶	مقدمه‌ای بر شاخص‌های بومی اندازه‌گیری بهره‌وری اقتصاد ملی	جمال فتح‌اللهی		
۲۷	تحلیل روند رشد و بهره‌وری اقتصاد ایران و مقایسه آن با اقتصاد چین از طریق الگوی حسابداری رشد	شهاب کاظمی		
۲۸	اثرات یکپارچگی مالی بر بهره‌وری کل عوامل تولید در اقتصاد ایران؛ شواهدی از مدل‌های خودرگرسیون برداری با وقفه‌های توزیعی	مسعود طاهری‌نیا	مقاله	-
۲۹	تاثیر متغیرهای کلیدی اقتصاد کلان بر بهره‌وری کل عوامل تولید در ایران	محمدعلی کفایی	مقاله	۱۳۹۵
۳۰	بررسی بهره‌وری در اقتصاد ایران	ناهید مقدم تبریزی	مقاله	۱۳۸۵
۳۱	تحلیل عوامل مؤثر بر بهره‌وری کل عوامل تولید در اقتصاد ایران رویکرد بین بخشی	مژگان نادری	مقاله	۱۳۹۱
۳۲	اندازه‌گیری و تحلیل شاخص‌های عمومی بهره‌وری به تفکیک بخش‌های اقتصادی ایران؛ با رویکرد نوین	علیرضا امینی		